

העלון השבועי
למשפחה

בברכת גמר
חתימה טובה!

זמני השבת

כניסת שבת: 18:35
יציאת שבת: 19:25
רבנו תם: 20:10
כניסת הצום: 18:29
יציאת הצום: 19:18
רבנו תם: 20:03

אור הנר

עורך: נריה אטון, פרשת "וילך" שבת שובה
נא לא לקרוא בשעת התפילה, העלון טעון גניזה.

דבר העורך

פרשת וילך - שבת שובה

בין אדם
לחבירו...

מרו השולחן ערוך פסק: עברות שבין אדם לחבירו אין יום הכיפורים מכפר עד שיפייסנו (סימן רע"ו). לפני היום הקדוש והטהור, יום הכיפורים, כל אדם משתדל לתקן את עוונותיו, ולכפר על מעשיו, שעשה בשנה שעברה, אך עליו לבדוק ולחפש עמוק, לא רק את העבירות שבין אדם למקום, אלא עליו גם לבדוק במי פגענו, ואת מי העלבנו ולא ביקשנו סליחה. וכן במה שאנחנו חייבים חובות ממוניות לאחרים. ומסביר המשנה ברורה, מכיון שאנחנו צריכים להגיע ליום הכיפורים טהורים מכל עוונותינו, שנאמר "כי ביום הזה יכפר עליכם מכל חטאתיכם", ואם יש איזה אדם שעדין מקפיד וכוועס, אזי הטחירה היא לא גמורה. גדולי ישראל לדורותיהם, אפילו שהיו כל חייהם עוסקים בתורה, תמיד ידעו לשים דגש גדול על בין אדם לחבירו, ולא משנה מי עומד מולם, אדם גדול או אדם קטן, אדם חשוב ואפילו אינו חשוב. פעם בערב יום הכיפורים כשהתאסף כל הציבור לתפילת "כל נדרי" הבחינו שרבי ישראל סלנטר זיע"א טרם בא. חיכו לו זמן מה, וכשראו שהשעה עוברת והשמש עוד מעט תשקע, אמרו "כל נדרי" בלעדיו. לאחר מכן חיכו לו לתפילת ערבית, ורבי ישראל הופיע בבית הכנסת, התעטף בטליתו ועמד להתפלל ביחידות תפילת ערבית של יום הכיפורים. לאחר מכן התגלה הדבר: בדרכו לבית הכנסת, שמע רבי ישראל בבית אחד בבי של תינוק. נכנס לבית, ומצא תינוק בן חדשים אחדים שוכב בעריסתו ומתייפח בבכי, ועל ידו בקבוק חלב, בסמוך לו ישבה אחותו, ילדה כבת שש כשהיא מנמנמת. הוא הבין שאמו של התינוק ברצונה ללכת לבית הכנסת לתפילת כל נדרי עזבה את תינוקה תחת השגחת אחותו הפעוטה, והכינה בשבילו את החלב. ובכן, לקח רבי ישראל את הבקבוק, האכיל את התינוק והרדים אותו, אחרי כן העיר את הילדה משנתה ורצה ללכת לבית הכנסת, אולם הילדה ביקשה שלא יעזבנה, כי היא מפחדת להישאר לבד... נאות רבי ישראל ונשאר בבית. רק לאחר שהאם שבה מבית הכנסת עזב את הבית... רבי ישראל הביע את שמחתו הרבה, שבילדה קדוש זה נודמנה לו מצות חסד גדולה עם שני פעוטות, אפילו שהיה צריך להתפלל ערבית של יום הכיפורים ביחידות. לא יאומן גדול הדור נשאר לשמור על שני ילדים קטנים, - ומתי בערב יום הכיפורים (תנועת המוסר ח"א עמוד ט"ז). כמו כן מסופר על ראש ישיבת "קול תורה" הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל, שאחד מתלמידיו היה בחור יתום והגאון טיפל בו במסירות נפש. והנה, בליל יום הכיפורים, בשעת 'כל נדרי', הבחין בבחור וסימן לו שיגש אליו אחר 'כל נדרי', וכשיגש, לחש באוזניו שהשיג עבורו אתרוג מהודר לחג הסוכות, ואחרי יום הכיפורים יגש אליו ויקבלו - מדהים על מה חשב גאון ישראל בשעות קדושות אלו! בראש השנה, אחרי קריאת התורה, ציוה הגאון רבי אברהם ישעיהו קרליץ, "חזון איש" זצוק"ל לתקוע בשופר מיד בלי לעשות שום הפסקה. בדרך כלל נהג להפסיק בין קריאת התורה לתקיעות. כמו כן ציוה שלא לשהות באמירת הפרק: "למנצח לבני קורח מזמור". גם התפילות נערכו בחיפזון רב. אחר התפילה שאלו המקורבים על שום מה שינה הגאון מהסדר הרגיל. וענה להם חזון איש: "לאחר תפילת שמונה עשרה שמעתי אדם צעיר המבקש מאביו כי יטעם דבר מה לפני התקיעות, מפאת חולשתו. האב נזף בבנו ואמר כי מעולם לא טעם דבר מה לפני תקיעת שופר, שמעתי זאת, והחלטתי להזדרז ככל האפשר בסדר התקיעות." הסיפורים הללו על גדולי ומאורי הדור, רק מראה לנו שעל אף שהם השקיעו את כל חייהם בתורתם, תמיד הם ידעו להתייחס לשני כמו אל עצמם, נמצאים אנו ימים ספורים לפני התקדש יום הכיפורים, ננצל את הזמן לבקש סליחה ממי שאנו צריכים, שאין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חבירו, שבת שלום ומבורך.

ערב יום הכיפורים במחיצת האדמו"ר רבי אלעזר אבוחצירא זיע"א

ערב יום הכיפורים היה אחד מן הימים הכי מרגשים במחיצתו. היה רגיל לשבת בסעודה מפסקת בראש השולחן ומתייפח בבכי מפני אימת הדין. הוא היה בוכה יותר מאשר בתפילות היום הקדוש עצמו. כשהוא מרבה לומר דברי התעוררות נוראים על מעלת היום הקדוש המשמש ובא בפני באי ביתו.

פניו הקדושות היו לבנות לחלוטין וחיוורות כסיד, כשעליהן נסוכה אימת יום הדין, האווירה במקום היתה מתוחה. כולם הרגישו את חרדת יום הדין לא היה אדם שנכח במעמד נורא זה ועינו לא הזילו דמעות כמים. הוא היה מתעורר בבכי וכולם היו נסחפים עקבותיו. כך חזר על עצמו המחזה מדי שנה בשנה. רגע לפני מים אחרונים היה משתנה בבת אחת נכנס לשמחה גדולה שאין לתאר באומרו "יום כיפור הוא יום של רחמים" והיה מוזג "לחיים" למסובין וכל האווירה בבית היתה מתחלפת בבת אחת וכולם נעשו לשמחים וצוהלים, כשהלב מתמלא בביטחון שיזכו בדין ונכנסים לשנה טובה ומתוקה.

הלכות יום הכיפורים

דיני יום הכיפורים

א. יום הכיפורים ליל כיומו לכל דבר ודברים האסורים בו הם: מלאכה, אכילה ושתייה, רחיצה וסיכה, נעילת הסנדל, ותשמיש המיטה, ואין חיוב כרת אלא על מלאכה, אכילה ושתייה. אבל שאר העינויים – יש אומרים שאסורים מהתורה, ויש אומרים שאסורים מדרבנן. וחמישה עינויים הם כנגד חמישה חומשים שנשלמו ביום זה, וכנגד חמישה חומשים שעושים בהם מצוות ועונות.

ב. כל מלאכה שחייבים עליה בשבת חייבים עליה ביום הכיפורים, וכל שבשבת פטור אבל אסור (פטור אם עשה את המעשה וחייב עליו בשמיים) – דינו כך גם ביום"כ, אלא שבשבת זדונו (עונשו) בסקילה, ויום הכיפורים זדונו (עונשו) בכרת, וכל שאסור לטלטל בשבת – אסור לטלטל ביום"כ.

ג. מעוברות ומניקות מתענות ביום"כ, ומעוברת שהריחה מאכל וידוע לה שאם לא יתנו לה את המאכל היא וולדה מסתכנים, לוחשים לה באוזן שיום הכיפורים היום, אם נתקרה דעתה – מוטב, ואם לאו מאכילים אותה עד שתתישב דעתה. ובמעוברת אפילו שלא נשקפת כל סכנה לאם אלא רק לולד בלבד, בכל זאת מאכילים אותה.

ד. יולדת שהיא בתוך ג' ימים ללידתה (שילדה מיום ח' תשרי ואילך), אינה מתענה, ואם ילדה לפני ג' ימים, הדינו שילדה ביום ז' תשרי או לפני כן, כל שהיא בתוך ז' ימים ללידתה, אם אמרה עריכה אני – מאכילים אותה, ואם לאו – אין מאכילים אותה, יותר משבעה ימים הרי היא כשאר כל אדם. ויולדת שיושבת על המשבר שאחזו אותה צירי לידה מאכילים אותה. והמפלת דינה כיוולדת. (ועיין להלן כיצד סדר האכילה).

ה. חולה שצריך לאכול, אם יש רופא (אפילו רופא גוי) שאומר שאם החולה לא יאכל, אפשר שיכבד חוליו ויסתכן – מאכילים אותו, ואפילו אם החולה אומר שיכול להתענות, לא שומעים לו ומאכילים אותו בעל כורחו, וחולה שאומר צריך אני לאכול וידוע שיום הכיפורים הוא, אפילו מאה רופאים אומרים אינו צריך – שומעים לחולה ומאכילים אותו, כי לב יודע מרת נפשו.

ו. חולה שהרופא אומר שאם יתענה ביום הכיפורים יש חשש ספק סכנה לחייו – חייב לציית לדבריו ולאכול ביום הכיפורים, ואם החולה מתענה, לא רק שאינו נוהג מדת חסידות אלא אדרבא עושה עונש יענש בידו שמים על כך.

ז. חולה שאסור לו להתענות ביום"כ, והרופא אומר שאם יזריק לו איזה רפואה על ידי תחיבת מחט בגופו יוכל לצום, אין החולה מחויב לעשות זאת ויכתן אפילו שיש בזה אסור, אלא עליו לאכול.

ח. כשמאכילים את החולה או את היולדת, מאכילים אותם פחות מכשיעור, ולכן יש להכין מערב כיפור פרוסות לחם עם לפת, ושתהיה כל פרוסה עם הלפתן שבה בערך שלושים גרס, וכשאוכל פרוסה אחת ימתין עשר דקות ואחר כך יתחיל לאכול את הפרוסה השנייה (וההמתנה לא מסוף אכילת הפרוסה אלא מתחילת האכילה) ושוב ימתין עשר דקות ויאכל את השלישית וכן הלאה, ואם חלפה הסכנה אין לו לאכול יותר. ולענין השתייה – ישתה כשיעור ארבעים גרס, וימתין חמש דקות, וישתה עוד ארבעים גרס, עד שיגמור לשותות כל ערכו, ואם מרגיש צמאן גדול, רשאית לשתות בכך גדולה בזה אחר זה, ואפילו כוס גדול. ואם הרופא אומר שהחולה צריך לאכול ולשתות כל עורכו בפעם אחת ללא המתנה וכן אם החולה אומר כן, או שאנו מסופקים בדבר, אז יתנו לו לאכול ולשתות כל ערכו. ואם שכחו לשקול את הפרוסות מערב יום הכיפורים, מותר לשקול אותם ביום הכיפורים עצמו ביום שזה לינורך מצוה (במאזניים מכניות).

(הבית היחיד)

שבת שובה

השבת ש"בין כסה לעשור"

השבת שבין ראש השנה ליום הכיפורים נקראת בפי ישראל "שבת שובה" – על שום ההפטרות שנתייחדה לה על ידי הקדמונים, המתחילה בפסוק: "שובה ישראל עד ה' אלוך כי כשלת בעונך" (הושע י"ד, ב). להפטרות זו אין קשר ישיר לפרשת השבוע, כפי שקיים במרבית שבתות השנה, כי אם לתאריך: יום השבת שבעשרת ימי תשובה (משום כך מכונה גם שבת זו בפי העם: "שבת תשובה").

"שבת שובה" עומדת בסימן ההתכוונות הנפשית של כלל ישראל ליום הכיפורים הקדוש. ונוהגים המוני בית ישראל להתכנס בשבת זו אחרי צהרי היום לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ולהאזין לדרשות של רבנים ותלמידי חכמים בענייני מוסר ותשובה. וכבר פסק הרמב"ם בהלכות תשובה (פ"ב): "אף על פי שהתשובה והצעקה (לה') יפה לעולם, בעשרת הימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים היא יפה ומתקבלת מיד, שנאמר: (ישעיה נ"ה, ו) 'דרשו ה' בהמצאו' (בשעה שה' נמצא בקרבתכם ומצפה שתעשו תשובה).

האדמו"ר רבי יהודה ליב מגור, בעל "שפת אמת", היה אומר: על כל יהודי להתחזק בתורה ובמצוות ב"שבת שובה", שהיא השבת הראשונה בשנה, כמובא במסכת שבת (ק"ח:): "אילו שמרו ישראל שבת ראשונה – לא שלטה בהם אומה ולשון".

שבת שובה מעלתה גדולה, וכתבו חז"ל שביכולתה לתקן את כל שבתות השנה שעברה, את כל החטאים שאדם עשה בשבתות – יכול לתקן בשבת אחת, לכן ישתדל אדם להתחזק בשבת זו, ולשמור את פיו כמה שיותר מדברי חולין.

צדיקים כמיתתם קרויים חיים

רבי עקיבא

רבי עקיבא נולד כשישים שנה לפני חורבן הבית השני. אביו יוסף היה גר עזק, צאצא של שר הצבא הנודע סיסרא (שנחרג על ידי יעל אשת חבר הקינו). אמו כפי הנראה, הייתה מישראל. עד גיל ארבעים היה רבי עקיבא עם הארץ גמור, אבל יחד עם זאת היה הגון וישר במידותיו (שאלות רב אחא גאון). רבי עקיבא בצעירותו היה גר בגליל העליון, ונשא לאישה את ביתו של 'יהושע' והיא ילדה לו ילדים, אך מתה עליו בצעירותו. ומשום עניונו הרבה הוצרך לכתת רגליו למקומות רחוקים כי להתפרנס ולפרנס את משפחתו, ולבסוף הגיע לעבוד כרועה אצל כלבא שבוע שהיה מעשירי ירושלים.

לכלבא שבוע הייתה בת חכמה ונאה בשם רחל, והיא ניחנה באהבת תורה, ובראותה את עקיבא, רועה הצאן של אביה הבחינה שיש בו מידות טובות, היא הבינה שכוחות אלו צריך ללנצל לתורה ועליה רק לדחוף לשם כך. פנתה אליו בתנאי: "אם אתקדש לך, האם תלך ללמוד בישיבה?" רבי עקיבא נענה לה בחיוב והם אכן התחתנו. כאשר שמע אביה כלבא שבוע על כך כעס מאוד, וחדיר את רחל ביתו מכל נכסיה.

כעבור תקופת מה, אמרה לו רחל: "כעת לך ללמוד תורה". רבי עקיבא התבייש מאוד בגיל ארבעים ללכת ולהתחיל ללמוד א' ב', אך היא הסבירה לו שמהר מאוד כל האנשים התרגלו, ולא יצחקו עליו. באותה עת עברה אשתו להתגורר יחד עם אימו של רבי עקיבא, היא עבדה קשה לפרנסתה אצל השכנות, ובמחצית ממשרותיה הייתה מפרנסת את עצמה, את חמותה, את ילדי רבי עקיבא מאשתו הראשונה, ובחצי השני שלחה לו שיוכל להתקיים בישיבה.

רבי עקיבא השקיע את כל כוחותיו הפיזיים בתורה, ולמד אצל רבי אליעזר בן הורקנוס ורבי יהושע בן חנניה. ולמד בישיבה עשרים וארבע שנים.

רבי עקיבא היה מעשרת הרוגי מלכות, והוציאו אותו להורג באכזריות, על ידי ששרקו את בשרו במסרקות של ברזל, ונפטר ביום הכיפורים, זע"א אמן. (בהלכה ובאגדה)

לזיווג הגון

דוד בן אילנה.
גיל בת אורלית.
ציליל בת אסתר.
אביעד בן אסתר.
שרה בת שלמה.
מירית בת דניאלה.
גולן בן אסתר.
צופית בת שרונה.
שמעון בן אסתר.
גל בת אסתר.
עופרי בן עמית.

להצלחת

ר' משה בן חנה.
אבנר בן מזל.
אירית בת רחל.
אלירן בן אירית.
תהילה בת אילנה.
אילי בן תהילה.
אור מזל בת אירית.
אשר בן אילנה.
שילת בת תהילה.
מאור בן תהילה.
רבקה בת אודיה.
נריה בן אירית.
נהוראי בן דניאלה.

לרפויש

רחל בת שרה.
ר' נפתלי בן נעמה.
ברוך חי בן לאה.
שמעון חמו.
בן מרים.
ימנה בת חנינה.
אלגריה בת מרים.
אליאן בת עזיה.
רחל בת מזל.
דוד בן סכרינה.
יוסף חמו.
בן מרים.

לע"נ

אליהו בר שרה.
מזל בת חנה.
יעקב בר מזל.
יחזק מאיר בר מזל.
מסעור אשר בר לאה.
ר' יששכר בר לאה.
ארל-ט-חנה בת פריחה.
יוסף בר חנה.
גבריאל בר שרה.
אברהם בר פיבי.
ניית בת רחל.